

DTP: Sorina Bela

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
ALBU, MIHAELA

N.I. Herescu : un aristocrat al culturii române /
Mihaela Albu ; postf. de Liviu Franga. - Craiova : Aius,
2021

Conține bibliografie
ISBN 978-606-562-987-5

I. Franga, Liviu (postf.)

821.135.1.09

© Mihaela Albu

Editura Aius
Craiova, 2021
str. Pașcani, nr. 9, 200151
tel./fax: 0351 467 471
e-mail: editura.aius@gmail.com
www.aius.ro

ISBN 978-606-562-835-9

MIHAELA ALBU

N.I. HERESCU:

**UN ARISTOCRAT AL
CULTURII ROMÂNE**

Craiova, 2021

CUPRINS

ARGUMENT / 9

I. Introducere. A fost odată un *timp*, au fost niște *oameni*... România interbelică și „generația de aur” / 17

1. România interbelică... / 17
2. ...și o nouă generație de intelectuali / 19
3. Turnu-Severin și Craiova – două orașe culturale în plină ascensiune în interbelic / 29
 - 3.1. Turnu-Severin / 29
 - 3.2. Craiova / 31

II. N. I. Herescu – o viață în slujba culturii / 41

1. Repere biografice / 41
 - 1.1. N. I. Herescu – „nepotul ultimului *ban* al Craiovei”, „profesor de ...boierie” / 59
 - 1.2. N.I. Herescu și cultul prieteniei / 67
2. Contribuția lui N. I. Herescu în presa literară românească / 71
 - 2.1. Presa craioveană: N.I. Herescu – fondator și redactor de reviste / 73
 - 2.2. Contribuția lui Herescu în presa bucureșteană / 81
 - 2.3. Contribuția în presa literară din exilul românesc / 84
 - 2.3.1. Teme abordate / 88
 - a) „Apărarea limbii române” / 88
 - b) *În numele adevărului* / 96
 - c) Portrete / 102
 - d) Evocări polemice / 108
3. Scriitorul N.I. Herescu / 111
 - 3.1. Poetul / 112
 - 3.2. Prozatorul / 119
 - 3.3. Traducătorul / 126
 - 3.4. Criticul și istoricul literar / 135
4. Promovarea limbii și culturii latine / 140
 - 4.1. În țară / 140
 - 4.2. În exil. „Ovidiana” / 143
5. Istoricul literaturii latine / 148

6. Conferențiarul / 151
7. Activitatea lui N.I. Herescu în fruntea Societății Scriitorilor Români / 158
8. Implicarea profesorului N.I. Herescu în politică / 164

III. CONCLUZII / 171

IV. BIBLIOGRAFIE / 175

V. PROFILUL UNUI LUPTĂTOR DE IERI DIN CULTURA ROMÂNĂ de Liviu Franga / 179

VI. INDICE DE NUME / 189

ANEXĂ / 197

ASPECTE DIN ACTIVITATEA SCRITORULUI N.I. HERESCU

Editor: *Cuvânt înainte (Favonius, Fasc. 1-2/ 1926. Fragmente)* / 197

Jurnalist: *Scrisoare din Oltenia (Fragment)* / 199

Școala românească (Fragment) / 201

Menirea pribegilor / 204

Abecedarul în exil (Fragment) / 207

Scrierea limbii române / 208

Eternele învățăminte / 211

Dan Botta / 213

Literatură și geografie / 215

Poet: *Cântecul drumețului* / 217

Narcis / 218

Cântec de jale / 219

Testament / 220

Rugăciune / 222

Epitaf / 223

Cântec de dor / 224

Plecure / 225

Romancier: *Agonie fără moarte (Fragmente)* / 226

Traducător: *Lucrețiu: Imn către Venus* / 229

Horațiu către Telephus (Ode III, L 9) / 231

Critic și istoric literar: *Vasile Voiculescu și poezia pură (Fragment)* / 232

Conferențiar: *Romanitatea României (Fragment)* / 233

ALBUM FOTOGRAFIC / 235

„Opera lui [N. I. Herescu] de latinist, de umanist și poet îl răsfrânge pe de-a-ntregul. Am ținut să amintesc cât de organic se leagă opera de viața lui Herescu și de concepțiile lui despre existență și demnitatea omului. A trăit întocmai cum credea el că trebuie să-și trăiască viața un poet nutrit de valorile clasicismului greco-latin.”

Mircea Eliade

„Nicolae Herescu a fost realizarea fericită a unui tip de om, pe care, voind a-l respecta și după moarte, nu avem decât a-l imita.”

Mircea Popescu

„Dacă nu era Herescu, nu exista nici Dumnezeu s-a născut în exil”.

Cristian Bădiliță

ARGUMENT

*„Operele pribegilor au și ele, îndeobște,
destin pribeag.”*

N. I. Herescu

În galeria de portrete pe care încerc de ani buni¹ să le (re)aduc în memoria (și în atenția) cititorilor contemporani, un loc de frunte îl ocupă, cu siguranță, profesorul, scriitorul, jurnalistul, savantul clasicist N. I. Herescu.

Numele și opera sa sunt cunoscute astăzi îndeosebi unui cerc restrâns de specialiști. Motivele sunt mai multe; printre ele, poate cel mai important, este interzicerea (unor cărți² și a unor autori) din perioada comunistă, când, alături de alți intelectuali care au trăit în exil, se afla și N.I. Herescu, acesta alegând – de voie sau de nevoie – libertatea³. (Pentru cei mai mulți era vorba de libertatea de exprimare, dar chiar și salvarea fizică – de la închisoare ori de la moarte).

¹ Demersul a fost și continuă să fie concretizat atât prin studii și articole, prin conferințe, prin cursuri ori prin organizarea unor simpozioane, prin revista *Antilethe*, dedicată *exclusiv* exilului românesc anticomunist, cât și prin inițierea și coordonarea colecției „Cărțile exilului”, la editura Aius.

² Comentând volumul lui Victor Frunză *Cartea cărților interzise*, Al. Săndulescu vorbește despre „epoca inchizitorială în care se ard sau se aruncă la gunoi biblioteci și arhive ale marilor familii și ale marilor intelectuali, în care se pun sub șapte lacăte actele noastre de identitate națională, documente și studii fundamentale. /.../ Publicațiile interzise constituie un atentat la marile valori ale literaturii române.” (v. Al. Săndulescu, *Acele puncte lucii*, 2004, p. 273)

³ „Existăm în măsura în care suntem liberi”, așa își începuse (în 1935!) Mihail Fărcășanu, politicianul ce alesese de asemenea exilul, articolul „Libertate și existență”, publicat în *Revista română*, nr. 1-3/ 1942.

Se cunoaște în prezent (și totuși nu îndeajuns!) că existau răspândiți în lume intelectuali români – scriitori, lingviști, jurnaliști, filosofi, istorici etc., ca să ne referim numai la categoria studiilor umaniste – care continuaseră să scrie, să cerceteze, să editeze reviste și ziare, să conferențieze, să predea în universități străine. Numele și opera lor au fost prohibite în timpul regimului comunist și, drept urmare, rămase necunoscute publicului larg, tinerilor îndeosebi.

Nefiindu-le permise cărțile, de bună seamă că operele lor nu erau incluse în manuale, iar aria de cunoaștere ori chiar cercetarea se restrângeau numai la ceea ce era acceptat de regim.

Referindu-se la cercetători româniști străini din acea perioadă, Alexandru Niculescu (el însuși unul dintre profesorii universitari care au trăit în exil) deplângea aria restrânsă a cercetării lor – axată numai pe ceea ce se publica în țară și se afla cu acordul regimului de la București – , el pledând pentru acea „a doua Românie” necunoscută/cenzurată⁴/ ignorată. De altfel, în volumul său de memorii,

În numărul 1 al *Revistei Scriitorilor Români*, Mircea Popescu, comemorându-i pe cei trei mari dispăruți în 1961, pe Alexandru Busuioceanu, pe N. I. Herescu și pe Aron Cotruș, pe lângă prezentarea personalității fiecăruia, înserează și un scurt citat – definitoriu – din scrisul acestuia. Iată, de pildă, textul selectat din N. I. Herescu, text-testament pentru întreaga elită a exilului creator românesc, pentru care *libertatea cuvântului* devenise o datorie:

„Scriitorii au ales exilul nu din calcul, ambiție, orgoliu sau interes, ci pentru că au simțit că era o datorie. Pentru scriitor, libertatea este onoarea lui, e unealta și arma lui. Expatrierea scriitorilor este un act voit. Au ieșit, ca să poată continua să fie scriitori. Țara lor a fost cotropită, străinul o stăpânește. Singurul tărâm solid rămâne pentru ei limba. De aici, din graiul lor, nu-i poate exila nimeni. Aici sunt mereu acasă. Casa aceasta nu le mai poate fi cotropită, din această casă nu mai există izgonire.”

⁴ „Umbrele totalitare ale cenzurii comuniste au eliminat din cultura românească – și din științe – o serie de scriitori, de filosofi, de oameni de cultură care s-au găsit în închisori sau au plecat în exil. O listă cu numele lor ar fi prea lungă: jurnalele celor eliberați din închisori (după 1964!) sau ale celor refugiați în țările Occidentului liber o pot revela. Ne întrebăm, ca o ipoteză, ce-ar gândi un laureat străin, doctor honoris causa de Universitate sau membru de onoare străin al Academiei Române, în fața zecilor, sutelor de volume de literatură, critică, filosofie etc. – pe care el nu le-a putut cunoaște – sau, câteodată, nici nu a vrut. Noica, Lupașco, Caranica (spre a nu vorbi de Paul Goma sau de Ion Caraion), Vintilă Horia, Mircea Vulcănescu, *domn creștin* (V. Ierunca), Alexandru Busuioceanu, Mihail Fărcășanu și alții, mulți alții, se vor fi găsit

Peregrinări universitare europene – și nu numai – (ed. Logos, 2010), romanistul Alexandru Niculescu, profesor *incaricato* în Italia, scria despre cele „două Români”, cea din granițele actuale și cea formată de conaționalii din exil, cei care continuau în libertate, fără cenzura comunistă, să publice și să reediteze cărți românești.

Din păcate, necunoașterea ori ignorarea a continuat uneori și după 1989, deoarece, cum cu amărăciune afirma, în cunoștință de cauză, Alexandru Niculescu, „reziduurile comuniste (sunt încă!) atât de greu de înlăturat.” (v. art. „Despre noi și voi”, în *România literară*, nr. 40/ 1999)

În această „a doua Românie” (sau „România de dincolo de negurile roșii”, cum o numisem eu însămi într-un articol) trăise o parte din viață profesorul N.I. Herescu. Și astfel, numele, opera, activitatea sa – din țară ori din exil – au rămas necunoscute generațiilor care s-au născut în regimul comunist.

În ultimii ani beneficiem totuși de studii, reeditări și traduceri (să nu uităm însă situația circulației cărții!), N.I. Herescu „reintrând” în cultura română grație unor specialiști în studii clasice.

Unul dintre aceștia este Alexandra Ciocârlie, ea arătând încă de la începutul prefeței la reeditarea volumului *Istoria literaturii latine* (Ed. Jurnalul literar 2003), că „afirmat într-o epocă în care lumea filologiei clasice românești număra deja destule figuri marcante, elev al marilor dascăli I. Valaori, D. Evolveanu, sau G. Murnu, coleg de generație cu D. M. Pippidi, N. I. Herescu este mai puțin cunoscut astăzi decât contemporanii săi. *Nedreapta uitare* /.../ nu se explică prin faptul că activitatea sa ar fi fost mai puțin însemnată /.../, ci prin împrejurările istorice tragice.” (s.n.)

Pe de altă parte, referindu-se la opera propriu-zisă a savantului, alături de altele „a căror apariție databilă începând cu a doua jumătate a secolului al XIX-lea și continuând, fără întrerupere, mai

în bibliotecile lor universitare sau personale? Acum se poate! Dar atunci? D. Găzdaru, E. Lozovan, H. I. Herescu, Scarlat Lambrino, Basil Munteanu erau interziși celor ce – din străinătate – ar fi vrut să cunoască, în profunzime, cultura noastră.” (v. Alexandru Niculescu, „Cele două Români”, în *România literară*, nr. 52/ 2018, s.n.)

bine de un veac până după încheierea celei de-a doua conflagrații mondiale”, profesorul Liviu Franga militează – prin reeditarea a trei volume⁵ din opera heresciană – tocmai pentru repunerea în circulație, deopotrivă a numelui și operei, ambele, cum am amintit, prohibite în vremea comunismului.

Sunt necesare așadar reeditările operelor scriitorilor interziși de regimul comunist aproape 50 de ani, după cum sunt necesare, de bună seamă, cărți (studii monografice⁶) care să informeze cititorii de astăzi asupra personalității fiecăruia, asupra epocii în care au trăit, asupra vieții și scrierilor lor.

Născut în 5 decembrie 1906 în Turnu-Severin (după unele surse în 1903, iar ca loc de naștere apare uneori Craiova) și decedat la Zürich, în 1961, N.I. Herescu a fost una dintre personalitățile importante ale României (profesor la Universitatea București, fondator de reviste, președinte al Societății Scriitorilor Români), precum și un reprezentant de seamă al exilului românesc, admirat și respectat de către contemporani, deopotrivă de scriitori, cât și de politicieni. Iată ce scria, printre altele un alt exilat, Mircea Popescu, într-un articol-necrolog: „NICOLAE I. HERESCU, latinist, filolog, critic literar, poet, a murit la Zürich, în 19 august 1961, la mai puțin de cinci luni după pierderea lui Busuioceanu, de care-l lega o lungă și strânsă amicitie, și pe care abia apucase să-l comemoreze, mișcat până la lacrimi, într-o conversație la BBC. Nu avea încă 58 de ani și era în plină activitate românească, literară și științifică.”

Referirea la „activitatea românească” se făcea mai cu deosebire la tot ceea ce Herescu a întreprins în exil, autorul fiind specializat în limbi clasice, predând și traducând din limba latină, fiind în acest

⁵ Este vorba de *Milliarium I*, *Milliarium II* și *Caete clasice* în deschiderea colecției „Primordialia”, sub titlul (parafrază) *Destin fără moarte*, Ed. MNLR, 2011.

⁶ În cazul lui N.I. Herescu este neapărat necesar să-i acordăm creditul începutului (în 1984, adică în perioada comunistă) celui care a alcătuit primul un studiu monografic (chiar dacă doar reprografiat) – la Universitatea din Craiova – profesorul Emil Dumitrașcu. Probabil că volumul a trecut cu ușurință de cenzură date fiind condițiile de uz intern.

domeniu, în țară, fondator de reviste literare prin care își propusese să mențină vie cultura clasică pentru contemporani; în exil profesorul, ca redactor sau colaborator al unor importante reviste românești, s-a implicat activ în apărarea limbii române, militând împotriva tendinței de rusificare.

În 1944 a plecat în Portugalia cu o misiune diplomatică (după unele surse)⁷, apoi, nemaiputându-se întoarce în țară (i s-a interzis de către autoritățile românești supuse regimului sovietic), după o perioadă scurtă în Portugalia, a trăit în Franța, unde a fost unul dintre animatorii marcanți ai mișcării literare din exilul românesc.

Informații asupra perioadei de exil le aflăm mai întâi din amintirile prietenilor ori din pagini de corespondență pentru ca mai apoi să-i urmărim contribuțiile literar-științifice pe baza revistelor în care a publicat, a comitetelor în care a fost inclus și, de fapt, a întregii activități întreprinse după rămânerea în exil.

Despre această perioadă a vieții sale aflăm date concrete tot de la conaționalul și prietenul său, scriitorul Mircea Popescu, care arată că Herescu „a fost mai întâi profesor la Universitatea din Lisabona. Mutat la Paris, a condus, din 1948 în 1950, publicația *L'Union Roumaine*; a fost ales președinte al secției de refugiu a PEN-Clubului și vice-președinte al Asociației *Mihai Eminescu*”.

⁷ În „Nota preliminară” de la volumul-antologie *Destin fără moarte*, alcătuit de profesorul Liviu Franga, se specifică faptul că Herescu a primit „o misiune diplomatică semnificativă, de ordin politic, aceea de a participa la o conferință a forțelor aliate în Portugalia. Evenimentele precipitate din august 1944 conduc spre interdicția – dictată de autoritățile românești, supravegheate acum atent de ochiul vigilent al Moscovei, prin intermediul oficialilor politici și ai trupelor sovietice instalate în România – ca persoana profesorului Herescu să se mai întoarcă în țară.” (*op. cit.*, p. 23)”

⁸ „Anii 1948-1950 sunt anii unei remarcabile efervescențe (în planul rezistenței „prin cultură” a elitei românești din exil). Pe plan politic se formează, în 1948, la Paris, Consiliul Partidelor Politice în exil, iar un an mai târziu Comitetul Național Român, sub președinția generalului Nicolae Rădescu, cu organele de presă *La Nation Roumaine* (Paris, 1948-1973) și *România* (New York, 1956-1973). Pe plan cultural, asociațiile, institutele și centrele de studii apar unele după altele: în mai 1948 se înființează la Paris, la inițiativa lui N. Herescu și M. Eliade, Asociația *Mihai Eminescu*, cu revista *Luceafărul*.” (v. Ioan-Irineu Farcaș, *Omul tuturor*.

Consilier al Ligii Românilor Liberi și colaborator apropiat al gen. Rădescu și al lui Grigore Gafencu, ale cărui idei de unitate europeană le împărtășea, Nicolae Herescu a pierdut oferta a cel puțin două catedre universitare, în Franța și Italia, din cauza refuzului de a lua o cetățenie străină.”

Rezultă din aceste informații, pe lângă profesionalismul profesorului, și *patriotismul/ românismul* său superior.

Înainte de plecare, studierea și promovarea limbilor și culturilor latină și greacă constituiseră principala sa activitate, făurirea de reviste (în Craiova și București mai apoi) având drept scop trezirea interesului conaționalilor pentru literatura/ cultura antichității.

Aflat în exil, ca și alți intelectuali români (și îi vom aminti aici pe Mircea Eliade, pe Virgil Ierunca, pe Monica Lovinescu, din nou pe Mircea Popescu și încă mulți alții), și N.I. Herescu – fără a abandona domeniul în care se formase – va duce o intensă activitate în planul *românismului*, susținând și promovând literatura și cultura română.

Revelarea personalității sale – așa cum rezultă din amintirile contemporanilor, dar mai cu deosebire din cărțile și activitatea de scriitor, de inițiator de reviste literare, de traducător, de om de cultură, o activitate desfășurată, așadar, deopotrivă în țară și în exil – reprezintă țelul pe care ni l-am asumat cu acest volum. Ne-am folosit în mare măsură și de amintiri ale colegilor, ale celor care l-au cunoscut și cu care a colaborat de-a lungul vieții. Printre aceștia, îl numim din nou pe prietenul și colegul întru durerea exilului, Mircea Popescu. Modul în care i-a surprins personalitatea reprezintă o sinteză prin ea însăși cuprinzătoare:

„Dacă ne gândim de altfel bine, N. I. Herescu avea multe din caracterele umanistului Renașterii, pe care le-am putea sintetiza în formula încăpătoare a polivalenței armonioase de calități și interese. **Savant** de profundă și amplă pregătire științifică, la care bibliografia studiilor clasice va trebui mereu să se oprească de aci

înainte, într-un popas fecund; **poet autentic**, „hoț de vise”, care „calcă a Dumnezeu”, și se înțelege bine, ca între confrăți, cu Virgiliu, Horațiu, Catul, Ovidiu; **maestru** fără pereche **de la catedră**, prin scris și prin **cultivarea neobosită a prietenilor**; **gazetar** echilibrat și limpede, cu vână polemică și ironie, formulări, pe cât de nete, pe atât de apropiate; **conferențiar** amabil, care, „dorind să redea vigoare, în actualul naufragiu al valorilor morale, credinței în scriitorii clasici”, reușește să capteze și să mențină auditoriul; **bun român**, care trăiește din străfunduri românismul, fără ieșiri retorice, și sacrifică o relativă bunăstare voinței tenace, cu care n-a admis niciun compromis, de a rămâne „român” și ca stare civilă, (dând tuturor, nouă, dar și prietenilor occidentali, pildă rară de vâncioasă demnitate națională; **europelist** convins convingător, pentru care „singura, ultima speranță” de salvare a Occidentului stă în unificarea vechiului Continent; **fanatic al libertății**, pe care o considera ca însăși esența omului, și de aceea a ales exilul și s-a aplecat în ultimii ani, ca pentru a afla o confirmare la zeii tutelari, asupra lui Ovidiu, asupra celor trei pribegii ale lui Cicero, asupra lui Seneca, din care-i plăcea să repete mereu supremul dicton *homo sacra res homini*; **animator** de neînlocuit, în țară **la Societatea Scriitorilor Români**, unde n-a făcut decât bine, și mulți dintre cei siliți să-l înjure astăzi, în maculatura reperistă, își aduc totuși aminte, în pribegie la **Societatea Academică Română**⁹, căreia i-a fost stâlp și-i va rămâne model.” (v. Mircea Popescu – „N. I. Herescu: Un umanist de omenie”, în *Destin*, nr. 12/ 1962, s.n.)

Chiar dacă este creionat în câteva fraze, cel care citește astăzi acest portret nu poate să nu rămână impresionat de om și savant deopotrivă, nu poate să nu dorească a afla amănunte.

De aceea, tot ce am încercat în volumul de față reprezintă și o justificare concretă a celor trimise peste timp de Mircea Popescu.

⁹ În ziarul *Românul* (septembrie-octombrie 1961), în articolul – necrolog „Moartea profesorului Herescu” (nesemnăt), se consemnează, printre altele, faptul că „a fost unul dintre inițiatorii și susținătorii Societății Academice Române”. În plus, din mai multe surse am aflat și că numele *Revistei Scriitorilor Români* i se datorează.

Monseniorul Octavian Bârlea și pătimirile exilului românesc, 1946-1978, ed. Vreamea, 2017, p. 219)

Așadar, nu ne-am propus atât un studiu monografic arid și destinat numai unor specialiști, cât pagini care să aducă aproape – *astăzi* – pe unul dintre aceia care – *ieri* – au făcut parte dintr-o categorie de înaltă ținută culturală și morală, demnă de a se constitui ca *model* de urmat.

A fost – repetăm – admirat și respectat de către contemporani (cei care aveau ei înșiși ținută morală și caracter!). Amintirile lor, ca și corespondența purtată dau deopotrivă măsura admirației și respectului.

Și astăzi, la o privire retrospectivă, putem fi de acord cu Mihai Neagu Basarab, cel care-l considera pe Herescu „exilatul absolut” ori „exilatul român perfect”, aducând și argumente într-un amplu articol publicat în *Jurnalul literar* (în 2010). Totodată, în prezentarea sa, cercetătorul de la Freiburg îl include în lista *maestrilor* care sunt „*modele* pentru formarea urmașilor”.

Un *model* și un *reper* a fost așadar Profesorul N.I. Herescu (iar majuscula nu este întâmplătoare!)

Pe parcursul cărții noastre vom încerca să demonstrăm aceasta, creionându-i așadar portretul importantului om de cultură care a trăit o parte din viață în țară și cealaltă în exil.

În plus, dorim să infirmăm cele gândite și afirmate (cu amară presimțire) de *exilatul* N.I. Herescu, arătând, și prin acest volum, că *operele pribegilor* **nu** trebuie să mai aibă *destin pribeag*.

Cele câteva texte reproduse în Anexă, structurate pe fiecare dintre domeniile în care și-a evidențiat activitatea – de editor, de jurnalist, de scriitor: poet și prozator, de traducător ori de *istoric (al) literaturii latine* – vin să completeze în mod direct și concret orientarea sa, atât înainte de plecarea din țară, cât și în exil, implicarea în cultura română, precum și documentarea, acribia și chiar stilul scrisului său.

I. INTRODUCERE. A FOST ODATĂ UN *TIMP*, AU FOST NIȘTE *OAMENI*... ROMÂNIA INTERBELICĂ ȘI GENERAȚIA „DE AUR”

1. ROMÂNIA INTERBELICĂ...

De bună seamă, fiecare om își are timpul său, după cum fiecare timp își are oamenii săi.

Între 1916 și 1945 România va trece prin două războaie, dar perioada de pace dintre ele va însemna una de schimbări majore, atât în plan politic, cât și cultural. Este vorba în primul rând de înfăptuirea Unirii și crearea României Mari.

Toate tratatele de istorie analizează consecințele războaielor, analizează mai ales consecințele majore ale Unirii, descriu din mai multe puncte de vedere perioada interbelică, insistând pe dezvoltarea fără precedent din planul cultural a României Mari. Nu vom trece în revistă analizele din niciunul dintre tratatele cunoscute, studiate în școli sau universități, din simplul motiv că sunt la îndemână tuturor, fără a vorbi nici de „modă” de a „înțelege” astăzi istoria prin prisma celor care denigrează orice acțiune majoră a neamului nostru.

Alegem să luăm, însă, drept referință pentru prezentarea înfloritoare a perioadei dintre cele două conflagrații, un volum semnat de un important istoric român, trăitor, o parte din viață, ca și mulți intelectuali de la noi după instaurarea comunismului, în exil.

Este vorba despre Vlad Georgescu, care, în volumul *Istoria românilor de la origini până în zilele noastre*, analizează situația nou creată în țara cu granițele largite și acel „nou sistem social, nou sistem politic” (v. *Istoria românilor de la origini până în zilele noastre*, 1993,